

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (šestého senátu)

21. října 2020 *

„Řízení o předběžné otázce – Ochrana spotřebitelů – Směrnice 2011/83/EU – Článek 16 písm. c) – Právo odstoupit od smlouvy – Výjimky – Zboží vyrobené podle požadavků spotřebitele nebo přizpůsobené osobním potřebám – Zboží, jehož výroba byla obchodníkem zahájena“

Ve věci C-529/19,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Amtsgericht Potsdam (okresní soud v Postupimi, Německo) ze dne 12. června 2019, došlým Soudnímu dvoru dne 11. července 2019, v řízení

Möbel Kraft GmbH & Co. KG

proti

ML

SOUDNÍ DVŮR (šestý senát),

ve složení C. Toader, předsedkyně senátu, M. Safjan (zpravodaj) a N. Jääskinen, soudci,

generální advokát: H. Saugmandsgaard Øe,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Möbel Kraft GmbH & Co. KG J. Jeepem, Rechtsanwalt,
- za ML R. Sterzelem, Rechtsanwalt,
- za Evropskou komisi C. Hödlmayrem a B.-R. Killmannem, jakož i C. Valero, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vypořádaní generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

* Jednací jazyk: němčina.

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 16 písm. c) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES (Úř. věst. 2011, L 304, s. 64).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi Möbel Kraft GmbH, německou společností prodávající nábytek, a ML, spotřebitelkou, ve věci žaloby na náhradu škody v důsledku odstoupení ML od smlouvy uzavřené mezi těmito stranami.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Body 7, 40 a 49 odůvodnění směrnice 2011/83 uvádějí:
 - „(7) Úplnou harmonizací některých klíčových regulačních aspektů by se významným způsobem měla zvýšit právní jistota jak pro spotřebitele, tak pro obchodníky. Spotřebitelé i obchodníci by měli mít možnost spolehnout se na jednotný regulační rámec vycházející z jasně vymezených právních pojmů, které upravují určitá hlediska smluv uzavíraných mezi podniky a spotřebiteli v celé Unii. [...]
 - [...]
 - (40) V současnosti existují rozdíly v délce lhůt pro odstoupení od smlouvy jednak mezi jednotlivými členskými státy a jednak mezi smlouvami uzavřenými na dálku a smlouvami uzavřenými mimo obchodní prostory a tyto rozdíly způsobují právní nejistotu a náklady na dodržení souladu. [...]
 - [...]
 - (49) Z uplatňování práva na odstoupení od smlouvy by měly existovat určité výjimky, a to jak v případě smluv uzavřených na dálku, tak i v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory. Uplatňování práva odstoupit od smlouvy by mohlo být nevhodné například vzhledem k povaze určitého zboží či služeb. [...] Uplatňování práva odstoupit od smlouvy by se nemělo vztahovat ani na zboží vyrobené podle požadavků spotřebitele ani na zboží jednoznačně přizpůsobené osobním potřebám, jako jsou záclony šité na míru, ani například na dodávky paliva, což je zboží, které vzhledem k jeho povaze nelze po dodání zpětně oddělit. [...]
- 4 Článek 2 této směrnice, nadepsaný „Definice“, stanoví:
 - „Pro účely této směrnice se rozumí:
 - [...]
 - 3) ‚zbožím‘ veškeré hmotné movité předměty, s výjimkou předmětů, které se prodávají na základě výkonu rozhodnutí nebo jiných soudních opatření; za ‚zboží‘ ve smyslu této směrnice se považuje také voda, plyn a elektřina, které jsou prodávány v omezeném objemu nebo v určitém množství;
 - 4) ‚zbožím vyrobeným podle požadavků spotřebitele‘ zboží, které není prefabrikováno a které je vyrobeno na základě individuálního výběru nebo rozhodnutí spotřebitele;

[...]

- 7) ‚smlouvou uzavřenou na dálku‘ jakákoli smlouva uzavřená mezi obchodníkem a spotřebitelem v rámci organizovaného systému prodeje či poskytování služeb na dálku bez současné fyzické přítomnosti obchodníka a spotřebitele s výhradním použitím jednoho nebo více prostředků komunikace na dálku až do okamžiku uzavření smlouvy, včetně tohoto okamžiku;
- 8) ‚smlouvou uzavřenou mimo obchodní prostory‘ jakákoli smlouva uzavřená mezi obchodníkem a spotřebitelem, která je:
- a) uzavřena za současné fyzické přítomnosti obchodníka a spotřebitele v místě, které není obchodními prostory obchodníka;

[...]

- c) uzavřena v obchodních prostorech obchodníka nebo s použitím prostředků komunikace na dálku bezprostředně po osobním a individuálním oslovení spotřebitele na místě, které není obchodními prostory obchodníka, za současné fyzické přítomnosti obchodníka a spotřebitele, nebo

[...]

- 9) ‚obchodními prostory‘:
- a) veškeré nemovité maloobchodní prostory, kde obchodník trvale provozuje svou činnost, nebo
- b) veškeré movité maloobchodní prostory, kde obchodník obvykle provozuje svou činnost;

[...]“

- 5 Článek 6 uvedené směrnice, nadepsaný „Požadavky na informace v případě smluv uzavřených na dálku a smluv uzavřených mimo obchodní prostory“, v odstavci 1 stanoví:

„Před tím, než je spotřebitel vázán smlouvou uzavřenou na dálku nebo smlouvou uzavřenou mimo obchodní prostory či odpovídající smluvní nabídkou, poskytne obchodník spotřebiteli jasným a srozumitelným způsobem tyto informace:

[...]

- h) pokud lze využít práva odstoupit od smlouvy, pak podmínky, lhůtu a postupy pro uplatnění tohoto práva v souladu s čl. 11 odst. 1, jakož i vzorový formulář pro odstoupení od smlouvy uvedený v části B přílohy I;

[...]

- k) pokud v souladu s článkem 16 není poskytnuto právo odstoupit od smlouvy, informaci, že spotřebitel nebude moci tohoto práva využít, nebo případně informaci, za jakých okolností spotřebitel své právo odstoupit ztrácí;

[...]“

- 6 Článek 9 téže směrnice, nadepsaný „Právo odstoupit od smlouvy“, v odstavci 1 stanoví:

„S výhradou výjimek uvedených v článku 16 je spotřebiteli poskytnuta lhůta 14 dnů pro odstoupení od smlouvy uzavřené na dálku nebo smlouvy uzavřené mimo obchodní prostory bez uvedení důvodu a bez vzniku jiných nákladů než těch, které jsou uvedeny v čl. 13 odst. 2 a článku 14.“

7 Článek 16 směrnice 2011/83, nadepsaný „Výjimky z práva odstoupit od smlouvy“, zní takto:

„Členské státy nestanoví právo odstoupit od smlouvy vymezené v člancích 9 až 15 v případě smluv uzavřených na dálku a smluv uzavřených mimo obchodní prostory, pokud jde o:

a) smlouvy o službách poté, co tyto služby byly v plném rozsahu poskytnuty, přičemž plnění těchto smluv začalo s předchozím výslovným souhlasem spotřebitele a s jeho vědomím, že jakmile obchodník své závazky ze smlouvy zcela splní, ztratí své právo odstoupit od smlouvy;

[...]

c) dodání zboží vyrobeného podle požadavků spotřebitele nebo zboží přizpůsobeného osobním potřebám;

[...]

e) dodání zboží v uzavřeném obalu, které není možné vrátit z důvodu ochrany zdraví nebo z hygienických důvodů a které spotřebitel z tohoto obalu vyňal;

[...]

i) dodání audiozáznamů nebo videozáznamů či počítačových programů v originálních obalech, které byly spotřebitelem porušeny;

[...]

m) dodání digitálního obsahu, který není poskytnut na hmotném nosiči, pokud plnění smlouvy začalo s předchozím výslovným souhlasem spotřebitele a s jeho vědomím, že poskytnutím souhlasu ztratí své právo odstoupit od smlouvy.“

Německé právo

8 Podle čl. 312g odst. 2 bodu 1 Bürgerliches Gesetzbuch (občanský zákoník), který do německého práva provádí článek 16 směrnice 2011/83, se právo na odstoupení nepoužije v případě smluv o dodání zboží, které není prefabrikováno a které je vyrobeno na základě individuálního výběru spotřebitele, nebo které je jednoznačně přizpůsobeno jeho potřebám.

Spor v původním řízení a předběžná otázka

9 ML uzavřela na veletrhu se společností Möbel Kraft kupní smlouvu na vestavěnou kuchyňskou linku (dále jen „dotčená smlouva“). Vzhledem k tomu, že ML následně uplatnila právo odstoupit od smlouvy, a z tohoto důvodu odmítla převzetí předmětné kuchyňské linky, podala společnost Möbel Kraft k předkládajícímu soudu, Amtsgericht Potsdam (okresní soud v Postupimi, Německo), žalobu na náhradu škody z důvodu nesplnění závazků z dotčené smlouvy ze strany ML.

10 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že díly kuchyňské linky, které jsou předmětem dotčené smlouvy a jejichž výrobu společnost Möbel Kraft v okamžiku, kdy se ML rozhodla odstoupit od této smlouvy, ještě nezačala, by byly sestaveny jiným podnikem na digitalizované výrobní lince podle schématu montážních otvorů a instalovány u ML doma nikoliv zaměstnanci tohoto jiného podniku, ale zaměstnanci společnosti Möbel Kraft. Předkládající soud v tomto ohledu dodává, že prefabrikované

prvky kuchyňské linky mohly být demontovány, aniž by obchodník utrpěl ztrátu; pouze deska, která tvoří obklad zadní stěny kuchyňské linky, pracovní deska, jakož i kryty a spojovací díly by byly upraveny na místě a nebyly by opětovně použitelné na jiném místě.

- 11 Uvedený soud se zamýšlí nad otázkou, zda je v souladu s čl. 312g odst. 2 bodem 1 občanského zákoníku právo odstoupit od smlouvy o dodávce zboží vyrobeného podle požadavků spotřebitele nebo přizpůsobeného osobním potřebám, vyloučeno, pokud:
- a) v okamžiku odstoupení od smlouvy obchodník dosud nezačal sestavovat různé prvky, z nichž se zboží skládá;
 - b) zboží by přizpůsobil na místě sám obchodník, nikoli prostřednictvím třetí osoby, a
 - c) zboží by bylo možné opětovně uvést do stavu před individuálním přizpůsobením jen s nízkými náklady na demontáž, přibližně ve výši 5 % hodnoty zboží.
- 12 V tomto ohledu předkládající soud upřesňuje, že Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr, Německo) v rámci své judikatury předcházející vstupu směrnice 2011/83 v platnost rozhodl, že právo odstoupit od smlouvy není vyloučeno, pokud lze zboží bez ztráty, co se týče jeho podstaty a funkčnosti, vrátit do stavu předcházejícího jeho individuálnímu přizpůsobení s relativně nízkými náklady. Nejvyšší německý soud tak měl za to, že v případě počítače vyrobeného podle požadavků kupujícího jsou náklady na demontáž ve výši 5 % hodnoty zboží nadále relativně nízké.
- 13 Z předkládacího rozhodnutí ještě vyplývá, že judikatura Oberlandesgericht Stuttgart (vrchní zemský soud ve Stuttgartu, Německo) je formulována v tom smyslu, že kupující individuálně přizpůsobeného zboží není oprávněn uplatnit své právo na odstoupení od smlouvy, i v případě, že obchodník dosud nezačal zboží vyrábět nebo přizpůsobovat osobním potřebám spotřebitele. Naproti tomu část německé právní nauky nesdílí tento názor vyjádřený v judikatuře.
- 14 Za těchto podmínek se Amtsgericht Potsdam (okresní soud v Postupimi) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Je právo na odstoupení od smlouvy podle čl. 16 písm. c) směrnice 2011/83 vyloučeno i v případě, že se zboží sice vyrobí podle požadavků spotřebitele, obchodník však ještě nezahájil výrobu a přizpůsobení u samotného spotřebitele by bylo uskutečněno samotným obchodníkem a nikoli prostřednictvím třetí osoby? Závisej odpověď na tom, zda by zboží bylo možné opětovně uvést do stavu před individuálním přizpůsobením jen s nízkými náklady na demontáž, ve výši přibližně 5 % hodnoty zboží?“

K předběžné otázce

- 15 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 16 písm. c) směrnice 2011/83 musí být vykládán v tom smyslu, že výjimku z práva odstoupit od smlouvy upravenou v tomto ustanovení lze uplatnit vůči spotřebiteli, který uzavřel smlouvu mimo obchodní prostory týkající se prodeje zboží, které má být zhotoveno podle jeho požadavků, třebaže obchodník nezahájil výrobu uvedeného zboží.
- 16 Na úvod je nutné konstatovat, že smlouva uzavřená na veletrhu může být kvalifikována jako „smlouva uzavřená mimo obchodní prostory“ ve smyslu čl. 2 bodu 8 směrnice 2011/83 za podmínky, že k uzavření smlouvy nedošlo na stánku veletrhu, který lze považovat za „obchodní prostor“ ve smyslu čl. 2 bodu 9 této směrnice (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 7. srpna 2018, Verbraucherzentrale Berlin, C-485/17, EU:C:2018:642, body 43 až 46).

- 17 Je věcí předkládajícího soudu, aby v souladu s judikaturou uvedenou v předchozím bodě ověřil, zda s ohledem na skutkové okolnosti, které mu byly předloženy k posouzení, musí být dotčená smlouva skutečně považována za „smlouvou uzavřenou mimo obchodní prostory“ ve smyslu čl. 2 bodu 8 směrnice 2011/83.
- 18 V případě kladné odpovědi je třeba připomenout, že články 9 až 15 směrnice 2011/83 přiznávají spotřebiteli právo odstoupit od smlouvy zejména po uzavření smlouvy mimo obchodní prostory ve smyslu čl. 2 bodu 8 této směrnice a stanoví podmínky a postupy pro uplatnění tohoto práva.
- 19 V souladu s čl. 9 odst. 1 směrnice 2011/83 tedy má spotřebitel v zásadě lhůtu čtrnácti dnů k odstoupení od smlouvy uzavřené mimo obchodní prostory, aniž mu zejména vzniknou jiné náklady než ty, které jsou uvedeny v čl. 13 odst. 2 a článku 14 této směrnice.
- 20 Článek 16 uvedené směrnice však stanoví výjimky z práva odstoupit od smlouvy, zejména v případě, uvedeném v písmeni c) tohoto článku, smluv uzavřených mimo obchodní prostory, které se týkají „dodání zboží vyrobeného podle požadavků spotřebitele nebo zboží přizpůsobeného osobním potřebám“.
- 21 V tomto ohledu podle ustálené judikatury Soudního dvora platí, že jelikož ustanovení unijního práva neodkazují na právo členských států za účelem vymezení jejich smyslu a dosahu, musí být zpravidla vykládána autonomním a jednotným způsobem v celé Unii, přičemž tento výklad je třeba nalézt nejen s přihlédnutím k jejich znění, ale rovněž ke kontextu těchto ustanovení a k cíli sledovanému dotčenou právní úpravou (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. července 2020, AFMB, C-610/18, EU:C:2020:565, bod 50 a citovaná judikatura).
- 22 Ze znění tohoto článku 16 vyplývá, že členské státy jsou povinny ve vnitrostátních právních předpisech, kterými se provádí směrnice 2011/83, stanovit, že spotřebitel se nemůže dovolávat svého práva odstoupit od smlouvy, zejména pokud po uzavření smlouvy mimo obchodní prostory nastaly určité události. Tak je tomu v případě okolností uvedených v písm. a), e), i) a m) uvedeného článku 16, které se týkají plnění závazků z takové smlouvy.
- 23 Podle těchto ustanovení se tato výjimka týká „sml[uv] o službách poté, co tyto služby byly v plném rozsahu poskytnuty, přičemž plnění těchto smluv začalo s předchozím výslovným souhlasem spotřebitele“, „dodání zboží v uzavřeném obalu, které není možné vrátit z důvodu ochrany zdraví nebo z hygienických důvodů a které spotřebitel z tohoto obalu vyňal“, „dodání audiozáznamů nebo videozáznamů či počítačových programů v originálních obalech, které byly spotřebitelem porušeny“, jakož i „dodání digitálního obsahu, který není poskytnut na hmotném nosiči, pokud plnění smlouvy začalo s předchozím výslovným souhlasem spotřebitele“.
- 24 Naproti tomu nic ve znění čl. 16 písm. c) směrnice 2011/83 nenasvědčuje tomu, že výjimka z práva odstoupit od smlouvy, kterou toto ustanovení stanoví, závisí na jakékoli události, která nastane po uzavření smlouvy mimo obchodní prostory a jež se týká „dodání zboží vyrobeného podle požadavků spotřebitele nebo zboží přizpůsobeného osobním potřebám“. Z tohoto znění naopak výslovně vyplývá, že tato výjimka je inherentní samotnému předmětu takové smlouvy, a sice výrobě zboží vyrobeného podle požadavků spotřebitele ve smyslu čl. 2 bodu 4 této směrnice, takže tuto výjimku lze bez dalšího uplatnit vůči tomuto spotřebiteli, aniž by byla podmíněna vznikem takové události a nezávisle na tom, zda je uvedená smlouva splněna, nebo zda dochází k jejímu plnění ze strany obchodníka.
- 25 Uvedený výklad, který je v souladu se zněním čl. 16 písm. c) směrnice 2011/83, je podpořen kontextem, do něhož je zasazen čl. 16 písm. c) směrnice 2011/83, zejména pokud jde o povinnost stanovenou v čl. 6 odst. 1 písm. h) a k) této směrnice informovat spotřebitele před tím, než je spotřebitel vázán smlouvou uzavřenou na dálku nebo smlouvou uzavřenou mimo obchodní prostory nebo nabídkou téhož druhu, o existenci nebo neexistenci práva odstoupit od smlouvy.

- 26 V tomto ohledu již Soudní dvůr rozhodl, že čl. 6 odst. 1 této směrnice má zajistit, aby spotřebiteli byly před uzavřením smlouvy sděleny jak informace, které se týkají smluvních podmínek a důsledků uzavření smlouvy, umožňující spotřebiteli rozhodnout se, zda s obchodníkem smlouvu uzavře, tak informace nezbytné pro řádné plnění této smlouvy, a především pro výkon jeho práv, mimo jiné jeho práva odstoupit od smlouvy (rozsudek ze dne 10. července 2019, Amazon EU, C-649/17, EU:C:2019:576, bod 43 a citovaná judikatura).
- 27 Situace, ve které by existence práva spotřebitele odstoupit od smlouvy závisela na budoucí události, jejíž uskutečnění závisí na rozhodnutí obchodníka, by přitom nebyla slučitelná s touto předsmmluvní informační povinností.
- 28 Mimoto, pokud jde o cíle sledované směrnicí 2011/83, zejména z bodů 7 a 40 odůvodnění této směrnice vyplývá, že jejím cílem je posílit právní jistotu transakcí mezi obchodníkem a spotřebitelem.
- 29 Je třeba mít za to, že výklad čl. 16 písm. c) směrnice 2011/83 uvedený v bodě 24 tohoto rozsudku přispívá k dosažení tohoto cíle, jelikož umožňuje zabránit situaci, ve které by existence nebo neexistence práva spotřebitele odstoupit od smlouvy závisela na stavu postupu v plnění této smlouvy obchodníkem, což je stav, o němž spotřebitel obecně není informován a nad nímž nemá tím spíše žádnou kontrolu.
- 30 Ze všech výše uvedených úvah vyplývá, že na položenou otázku je třeba odpovědět tak, že čl. 16 písm. c) směrnice 2011/83 musí být vykládán v tom smyslu, že výjimku z práva odstoupit od smlouvy upravenou v tomto ustanovení lze uplatnit vůči spotřebiteli, který uzavřel smlouvu mimo obchodní prostory týkající se prodeje zboží, které má být zhotoveno podle jeho požadavků, bez ohledu na to, zda obchodník zahájil výrobu uvedeného zboží.

K nákladům řízení

- 31 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (šestý senát) rozhodl takto:

Článek 16 písm. c) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, musí být vykládán v tom smyslu, že výjimku z práva odstoupit od smlouvy upravenou v tomto ustanovení lze uplatnit vůči spotřebiteli, který uzavřel smlouvu mimo obchodní prostory týkající se prodeje zboží, které má být zhotoveno podle jeho požadavků, bez ohledu na to, zda obchodník zahájil výrobu uvedeného zboží.

Podpisy.